

VIDE UN MĒS

2019. GADA 17. SEPTEMBRIS

Kopā ar ekspertiem – dabā

Iet dabā redzīgām acīm, ieraudzīt tās vērtības, uzdot jautājumus un saņemt zinošu cilvēku atbildes – ar šādu mērķi biedrības «Abavas ieļas attīstības centrs» vadītāja **Iveta Pieše** augusta beigās aicināja interesentus piedalīties ikgadējā Ceļotāju dienas pastaigā pa Čužu purva dabas taku. Šoreiz pastaigai bija pievienotā vērtība – zināšanas, ko varēja iegūt, dodoties dabā kopā ar ekspertu un nebaudoties uzdot pat tik bērnišķīgus jautājumus, kā, piemēram: "Kas šī ir par sēni un vai vispār tā ir sēne?", kā arī – "Vai tā melnā (sarkanā) oga ir ēdama?" Patiesībā šoreiz, dodoties takā kopā ar Latvijas Dabas muzeja sēnu ekspertēm **Initu Dānieli** un **Diānu Meieri** un dabas eksperti **Agnesi Priedi**, šādi jautājumi bija pat vēlami, jo citādi tas, ka šķietami neēdamu eksemplāru vidū ir arī ēdami, parastam sēnotajam tā arī paliktu nezināma lieta. Gluži tāpat kā tas, ka ogas, kuras vai katrs savulaik krūmājā lasjis un ēdis, patiesībā ir ļoti indīgas, un... ir gluži vai brīnumi, ka viss labi beidzies...

Eksperci pastaigas dalibniekus aicināja lūkoties uz sēnēm nevis tikai kā uzpusdienām vai vakariņām, bet gan arī kā uz ļoti īpašu dabas bagātību, kam ir tikpat liela loma meža saglabāšanā un attīstībā kā, piemēram, kokiem vai augiem. Tāpēc vienlaikus ar sēnu un augu stāstu izskanēja arī pārdomas par to, kāpēc ir svarīga dabas daudzveidība, turklāt dabiskajā – cilvēka roku neskartajā – veidolā. Kā atzina Initā Dānielē, bieži vien cilvēks domā, ka mežs, kurā kokā sakrituši krustu šķērsu, noteiktību būtu jātīra, jo, redz, cilvēks iši pa

tādu nevar ne pabrukta, ne brīvi pāriet pat zābakos, par augstpapēžu kurpēm pat nerunājot, taču eksperte mudināja apzināties, ka patiesībā jebkurš koks, celms, zars, lapa, skuja pati par sevi ir dzīvotne kaut kam citam – citai dzīvībai. Jo īpaši vērtīgas šai ziņā ir lielās un resnās kritālas. Protams, arī mazā zariņā kāds var dzīvot un to apēst, bet, ja kritāla ir liela, tad tajā ir cits mikroklimats, tajā var dzīvot daudz vairāk organizmu, kam turklāt tajā ir grūtāk izsalt, izkarst, līdz ar to pastāvēšanas iespējas ir daudz lielākas. Un vēl,

FOTO - Ionna Plaude

kā skaidroja eksperces, dabā valda reāla bezatlīkumu tehnoloģija – nekas "neapēsts" nepalielik: "Visu kāds apēd; augu atliekas lielākoties

apēd sēnes, tāpat kā kokus, zarus, lapas, zāles stiebriņus, grīšļus – visu pa tīro. Sēne sadala kritālu līdz tādai pakāpei, lai tā atkal noder ci-

tam ēdājam, līdz ar to sēnes kalpo tam, lai mežs, plava, purvs un vēl citas vietas dzīvotu."

►2. lpp.

Sēnes kalpo tam, lai mežs, purvs un arī plava dzīvotu

Lai riepas nekrājas kalniem

Vasaras vidū uzņēmums «Eco Baltia vide», investējot šajā projektā 2,6 miljonus eiro, Tukumā atklāja modernāko autoriepu pārstrādes rūpnīcu Baltijā. Demonstrējot mobilo rūpnīcu darbībā un stāstot, kā no vienas auto riepas kilograma var ātri vien iegūt 800 gramu otreiz pielietojamu granulu, uzņēmuma valdes priekšsēdētājas **Jānis Aizbalts** solīja, ka divu gadu laikā ražotne sasniedgs jaudu, kas ļaus granulās pārstrādāt vismaz pusē Latvijā gada laikā radīto nolietoto riepu, un ka iedzivotāji vienu riepu komplektu gadā te varēs nodot pārstrādei – bez maksas.

nelegalajās izgāztuvēs, gan atkritumu poligonos. Un, kaut arī atšķirībā no Igaunijas Latvijā jau ir riepu pārstrādes rūpnīca Jaunjelgavā, kā arī vairāki nelielu pirolidzes uzņēmumi, kuru riepu pārstrādes jauda vismaz teorētiski bijusi pietiekama, tomēr realitāte ir gluži cita: faktiski šie spēlētāji nav bijuši spējīgi strādāt ar pieteiktajām jaudām. Zināšanu un pieredes trūkums, kā arī nespēja piesaistīt investīcijas diemžēl līdz šim ir radījuši neveiksmīgus eksperimentus, kas bez rezultāta noslēdzas dažu gadu laikā. Tāpēc tāda nozīmīga spēlētāja atkritumu apsaimniekošanas jomā, kāds no teikti ir uzņēmums «Eco Baltia vi-

de, iesaistīšanās tajā ir ļoti būtiska visai mūsu sistēmai. Tā ļaus ne tikai šajā brīdī, bet arī nākotnē veidot pārskatāmu un uzticamu vides politiku ar pārliecību, ka riepas tiešām tiek savāktas un paredzētājā apjomā pārstrādātas. Reģenerācija ir nozīmīga sadaļa riepu aprites ciklā, tāpēc būtiski to pēc iespējas vairāk veikt pašmāju uzņēmumos, tādējādi nodrošinot labāku izsekojamību, mazāk paļaujoties uz ārzemju pārstrādes rūpnīcām."

Savukārt Latvijas Riepu apsaimniekošanas asociācijas vadītāja **Tīna Lūse** iezīmēja kādu citu šis atkritumu pārstrādes problēmas šķautni: "Jaunas riepu pārstrādes

vietas izveide Latvijā ir apsveicams solis, lai uzlabotu nolietotu riepu apsaimniekošanu. Valstij, savukārt, atbildes vieta būtu jāstiprina pasākumi, kas saistīti ar apsaimniekotāju norādīto pārstrādes vietu ārvalstis uzraudzību, lai mēs arvien mazāk dzirdētu par gadījumiem, kad riepas, kas, it kā, tiek pārstrādātas Indijā vai Lietuvā, pēcāk atrodas sakrautas kaudzē Latvijas mežos, vai, vēl ļaunāk, – Rīgas centrā."

Kur paliek riepas?

Pērn, 2018. gadā, Vides aizsardzības un reģionālās vides ministrijas uzdevumā tika veikts pētījums, lai apzinātu, kur un kā Latvijas iedzivotāji uzkrāj riepas, kādas ir iespējas no tām atbrīvoties, pārstrādāt un vienlaiķus arī salidzināt rezultātus ar pie-

redzi ārvalstīs. Pieņemot, ka katram auto īpašniekam viens riepu komplekts kalpo aptuveni trīs gadu garumā, aprēķināts, ka kopējais nolietoto riepu apjoms valstī šobrīd varētu būt 105 000 tonnas. Paši pētījuma autori gan piebilst, ka skaitlis ir vien aptuvens (var svārstīties uz vienu vai otru pusē 15% robežās),

jo nav nosakāms, piemēram, kur un kā tiek realizēta vismaz trešdaļa no valstī importētajām riepām. Tāpat tiek lēsts, ka puse no jau pieminētajām tonnām vēl arvien kaut kur glabājas pie to īpašniekiem. Ko ar tām dara? Pie redze rāda, ka pieejā mēdz būt arī gana radoša. Piemēram, nolietotās riepas tiek izmantotas teritorijas labiekārtōšanai – no tām tiek veidoti puķi podi, norobežots moto trasēs u.tml. Taču pienāk brīdis un, tā tas ir pārsvarā, kad nolietotās riepas tomēr klūst par apgrūtinājumu un īpašnieks sāk domāt, kā no tās atbrīvoties. Un tālākais, ja tā var teikt, ir tikai sirdsapziņas jautājums. Privāto auto īpašnieki, veicot sezonas riepu nomaiņu, nolietotās bieži vien cenšas nodot servisā, ja tāda iespēja tiek piedāvāta. Vēl aptuveni 10-15% gadījumu ar vai bez maksas tās apzinīgi tiek nogādātas atkritumu šķirošanas punktos, tomēr vairākums riepu (20-30%) nonāk sadzīves atkritumos. Visbeidzot, aptuveni 5-10% nokļūst vidē un ne visos gadījumos tas nozīmē piemiņēto sacīkšu trasi – biežāk gan mežu vai citu nomaiņu stūrīti.

►4. lpp.

Būtiski, ka pārstrāde notiek pašu valstī

To, ka šobrīd nolietoto riepu savākšana un pārstrāde ir viena no būtiskām atkritumu aprites problēmām Latvijā, rūpniecas atklāšanas pasākumā apliecināja. Valsts vides dienesta ģenerāldirektore **Elita Baklāne-Ansberga**: "Riepas krājas gan

Kopā ar ekspertiem – dabā

►1. lpp.

Vizdažādākie sēpu stāsti

Ekspertes uz tikšanos ar interesantu pulciņu ierādās jau ar pilnām sajūnām sēpu, droši vien nojaudamas, ka sausums Čužu purva apkārtne varētu būt to parādīšanos jutāmi ieteikmejīgi. Tomēr, kad triju stundu pastaiga bija galā, atradumu klāstu papildināja vēl 70 dažādas sēpes. Protams, ne visas no tām bija ierindojošas ēdamas skaitā, taču, kā jau iepriekš minēts, plānotās pastaigas mērķis nebija papildināt rudens velšu klāstu katra grozīņu, bet gan iepazīt dabu visā tās daudzveidībā, šoreiz vairak pievēroties sēpu izzināšanai. Un, kā uzsverēta Inīta Dāniela, nav taisnība, ka sausā laikā sēpu nav, tās ir visur: "Ja neskaita rausgas, pelējumus, rūsas un tonātu puves, sēpu saraksts ir vairāk nekā 2000 dažādu īpatņu, no kuriem lielākā daļa – vairāk nekā 1000 – ir cepuriņenes. Pat ja nav sēpu, var runāt par to, kas tajā vietā varētu augt. Un tāds arī ir šīs sarunas temats – iepazīt sēpu daudzveidību, kā arī to, kas kuras sēnei nepieciešams, lai tā labi justos, kādas sēnes katrā biotopā – augsnē, koksnē, koksni, norišu lapu slāni, ciekuriņa, sūnās, citā sēnē – var atrast. Protams, ar piebildi, ja var atrast, jo sēnes no vienās puses ir īslīcīga parādība – tās parādās uz isu bridī un pazūd, un var arī katru gadu neparādīties, bet no otras puses – tās var būt arī ilglaicīgas – daudzgadīgas."

Sēnes, kas redzamas ilgāku laiku – piepes

Sēnes, kas dabā redzamas ilgāku laiku, ir piepveidīgās, kas aug uz kokiem, celiem, un tās arī ir daudzgadīgas. Tāpēc tām, kā stāstīja D. Meiere, līdzīgi kā kokiem, var nosacīt redzēt gaikārtas – lai arī tās ne vienmēr atbilst konkrētiem gadījumiem, tās ataino piepes augšanas slāpus. Tā, piemēram, tās var kādu bridi paaugt pavasarī un pēc tam kādu bridi – rudeni: "Ir arī viengadīgās piepes, kurās, salīdzinot ar daudzgadīgām, ir daudz plānakas. To viļu, piemēram, ir **tauriņpiepe**, kas ar savu raiņumu atgādina tauriņa spārnus.

Dažadas piepes

Sēnotāji kopā ar Latvijas Dabas muzeja sēmu ekspertēm Inītu Dānieli un Dānu Meieri

Vistene

Timeklene

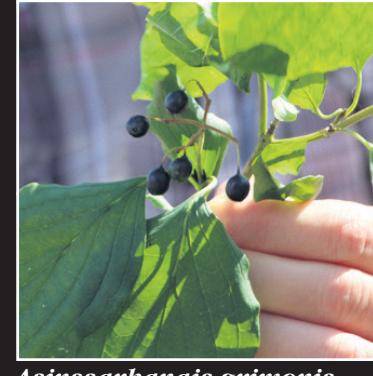
Mainīgā bērzlape

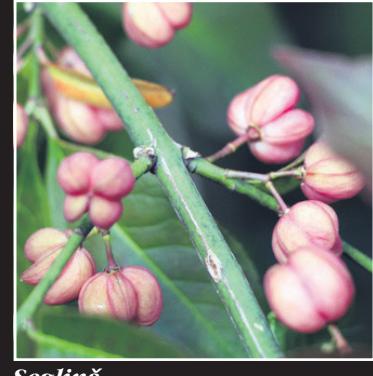
Eglaines zeltkāte

Pabērzs

Asinssarkanais grimonis

Seglinš

Riekstu sārtporene

Plankumainā bērzlape

Smalītā šķiedrgalvīte

Pūpēdis

Kaila mietene

Dzeltējošā atmatene

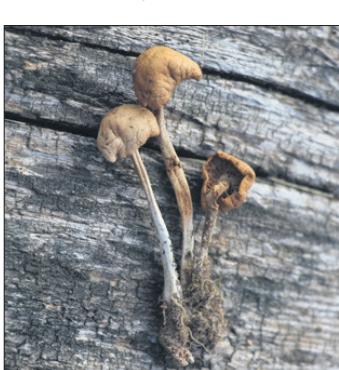
Mugurene

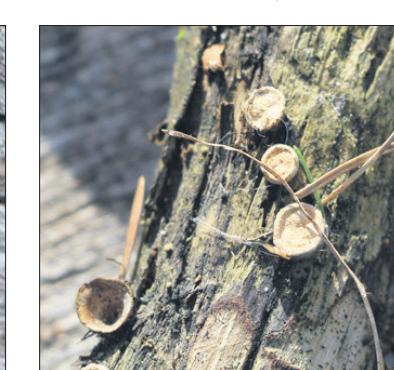
Kaulene

Čūskoga

Plavas vitenes

Piestenites

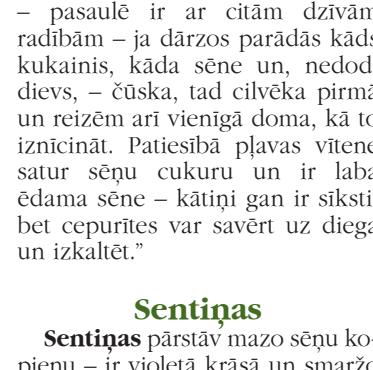
Alkšņu zobījbeķa

Liesmaiņā zvījene

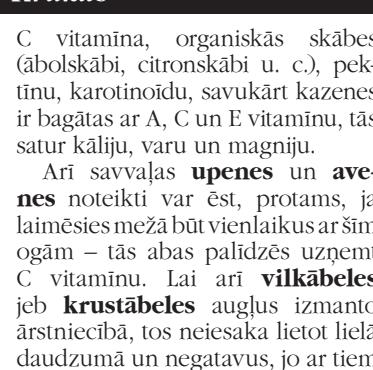
Jumtene

Sentiņas

Vistenes

Atmatenes, mušmire un tām līdzīgās

C vitamīna, organiskās skābes (ābolskābi, citronskābi u. c.), pektīnu, karotinoīdu, savukārt kazenēs ir bagātas ar A, C un E vitamīnu, tās turklāt indīgas ir visas auga daļas, ipāši ogas un lapas.

Mugurene – Latvijā pieejasmas divas to sugaras un abas ir indīgas. Vasara augšas iepriecīnā ar gaišiem ziediem, bet rudens pusē – ar melnām ogām, kas nav ēdamas!

Maijpukite aug gan savvalā, gan dārzos; pēc tam, kad pasavarī aug nozied ar baltiem, smaržīgiem ziedīniem, tas briedina sarkanas odzīnas, kas, līdzīgi kā viss aug, ir indīgas.

Krauklēne ir nikni indīgs aug, kas sastopams lapkokā mežos. Melnās spīdgās ogas, ja tiek pārpiestas, uzādas var radīt čūlas. Noteiktī vajag iemācīt bērniem, ka nevajag est un labāk tās arī neiztikt!

Pallasā sausserdīs. Veciem krūmiem raksturīga mīzas lobīšanās, un tā atgādina zāli. Sausserdi ir zilas, garenas odzīnas, kas atgādina zilenes. Kādu ogu var apēst, bet liejos daudzumos tās lietot neiesaka. Vēl ir arī dārzu šķirne, kas, protams, ir ēdamas un ļoti garšīgas.

Seglinš, kas šajā laikā ūlībina ar oranži rozīgajiem augļiem un palīdz izkrāsoties rudenīgajām ainavām, patiesībā ir indīgs, turklāt indīgas ir visas šī auga daļas. Ipaši jāuzmanī bērni, kurus savdabīgi seglini augļi var ieinteresēt.

Parastā īrbene sastopama mitros krūmājos, mežos, ezeru un upju malās, grāvmalās. Ogas ir rūgtas un tiek uzskaitītas kā indīgas. Var apēst kādu augā dārzos un ceļmalās, kā sāks sporu veidošanās, tās dodas gaismas virzienā, kur sairst sporas. Vienlaikus šīs sēnes padara mikstukosni, palīdzot tai izīrt. Savukārt **jumtene** ir koksnes apdzīvojātās sēnes, izskatās ļoti smukas, ar baltu malīnu un ar rozā lapiņām.

Bebrūkārķiņš aug krūmājos upju, ezeru un diķu krastos, purvainos mežos, grāvmalās, no maija līdz septembrim zied ar violetiem ziedīniem. Pēc tam iekāršas sarkanās ogas, kas ir indīgas!

AGITA PUKE

Cepuriņu sēnes

Apskatot sēnes, I. Dāniele aicināja aplūkoties cepuriņu apakšpusē, kur var būt stobriņi, kā bekām, lapinās kā lapinšņēm, krocīnas kā gailēnēm, atadiņas kā adatenēm, porinās kā piepēm.

No salasitājām sēnēm šajā grupā ietilpa bekas, piemēram, **parasta sviešbekā**, kurai uz kātiņa ir gredzens, kas veidojas, saplistot daļējam plīvuram, kas savukārt stiepjās starp kātiņu un cepurēties malu. Otra pazīmē bekām ir krāsas maiņa – tās zilē, nezilē, mēlnē, paliek rozā, pēlēkas. Tuvu radniecīgā beciņām bija **eglaines zeltkāte**, kas labi der dzījās krāsošanai, kā arī **lipīga dzeltenpēdene**, kas ir laba, ēdamā sēne un viegli atpazīstama, lipīga, bet ne glotiņa, arī der dzījās krāsošanai.

Dārzu sēnes

Uz sēpu pasākumā tika atnesas vēl divas sēnes atpazišanai – **baltā riekstu sārtporene**, kas nav ēdamas. To ipāša pazīme ir tās kātiņi, kas zāliena aug aplos un par kuru I. Dānieleri bija īpašs stāsts: "Plavas vitenē aug uz graudzīlu saknēm un zālienos veido tādus kā apļus – vieni tos sauc

Bērzlates un pienaines

Vislielākās sēpu grupas ir pienaines, kam ir piens – tās ir **alksnenes**, **cūcenes**, **krimildes**, **eglenes**, **rudmieces** un **vilniši**, kā arī **bērzlates**, kam šādas sulas nav. **Plankumainā bērzlape**

Cietpiepe

Neēdamās tīmeklenes

Lielā sēpu grupa ir **tīmeklenes**, kas nav ēdamas. To ipāša pazīme ir tās kā tīmeklītis starp cepurīti

Lai riepas nekrājas kalniem

► 1. lpp.

Kāpēc pārstrādāt?

Pati par sevi, tāpat vien kādā laukumā gulšņajot, riepa videi vai cilvēkiem apdraudējumu nerada... Vismaz sākotnēji. Tomēr riepas sadalīšanās procesā, kas var ilgt no 50 līdz 80 gadiem, atbrīvojas virķe kaitigu vielu, kas ir tās sastāvā. Tāpat vēl arī pastāv risks, ka kataklizmas vai ļaunprātības rezultātā kāds sakrauts riepu kalns atkal aizdegšies (līdzīgi, kā tas gadījās 2017. gada jūnijā Jūrmalā), kas gan būs tūlītejs kaitējums un nōpietns apdraudējums videi. Līdz ar to, protams, vislabāk būtu, ja šādi riepu kalni neveidotos. Te gan jāpiebilst, ka problēma – ko darīt ar riepām – nav aktuāla tikai Latvijai vien, jo kopš pērnā gada, kad Ķīna nolēma turpmāk vairs nepieņemt Eiropā saražotos atkritumus pārstrādei, tas ir svarīgs jautājums visā reģionā.

Kopumā tiek lēsts, ka ar Latvijā jau esošo riepu pārstrādes uzņēmumu jaudām (šobrīd – seši uzņēmumi), šī brīža nolietoto riepu uzkrājumus varētu pievārēt jau tūvāko trīs, četrū gadu laikā. Tās tiek gan dedzinātas (iegūstot energiju), gan smalcinātas, radot jaunas iezījelas jauniem ražojumiem, piemēram, rotaļu un futbola laukumu segumiem, skaļu slāpējošam flīzēm, lopu fermu grīdas segumiem u.tml. Latvijā salīdzinoši mazattīstīta sfēra – jaunradītā iezīmateriāla izmantošana ceļu būvē, ko piekopj, piemēram, Skandināvu valstītis. Problema vien tā, atzīst pētījuma autori, ka šobrīd riepu pārstrādes uzņēmumiem īsti nav izdevīgi strādāt ar pilnu jaudu. Tāpat tiek norādīts, ka ne vienmēr Latvijā sagatavotais materiāls ir pieiekami kvalitatīvs vai arī netiek saražots nepieciešamā daudzumā, tāpēc ražotāji, kuri tiešām izmanto pārstrādāto riepu granulas (tādi Latvijā ir astoņi), daļu materiāla arī importē. To dara arī tāpēc, ka Latvijā ražotās granulas esot salīdzinoši dārgas.

Bauskā un apkaimē no riepām var atbrīvoties par maksu

Nederīgo autoriepu bezmaksas utilizācija **Bauskā un apkaimē novados** ir problēma, kas negodprātīgākus ļaudis pat mudinājusi riepas izkraut mežā...

Izgāž mežā

Pērn Bēku mežā Bauskas novadā tika konstatēts, ka uz sirmgalvei piederošas zemes izgāzts ap 60 riepu. Administratīvajai lietvedībai atvēlētie deviņi mēneši beigušies šovasar – 2. augustā. Bauskas pašvaldības policijas priekšnieks Broņislavs Ostrovskis stāsta, ka riepas diemžēl vēl atrodoties mežā. Arī Īslīces pagastā mežā tikušas izmestas riepas, tas izdarīts uz valstīj piederošas zemes. Pašvaldības policija par to ziņojusi Valsts vides dienestam.

Bauskā nolietotās riepas iespējams pašiem aizvest un nodot SIA «Vides serviss», Biržu ielā 8b. Vieglās automašīnas riepas pieņem par 1,20 eiro ar PVN par vienu riepu, informē Olga Irmane, SIA «Vides serviss» klientu apkalpošanas speciāliste.

Bauskas autoservisov vecās riepas bez maksas iespējams atstāt vien tad, ja pie viņiem pērk jaunas. To laikrakstam apliecina «Divupe 2» autoservisā tā vadītājs Jānis Bražovskis. Arī autoservisā SIA «Eva autonams» ir līdzīgi. „Ja klients SIA «Eva autonams» pērk jaunas riepas, tad veco riepu utilizācija ir bez maksas. Ja pie mums maina riepas un jaunas netiek pirkas, tādā gadījumā par veco riepu utilizāciju jāmaksā divi eiro par riepu,” skaidro Lelde Ripinska, klientu apkalpošanas speciāliste.

Uz pārstrādes rūpnīcu Rīgā

SIA «Iecavas serviss» autoservisā nolietotās riepas iespējams nodot par maksu – 2,50 eiro par vienu riepu. Uzņēmums sakrāj aptuveni 300 līdz 400 kilogramu riepu un tālāk tās nodod riepu pārstrādes rūpnīcāi. Tur jāmaksā 100 eiro par vienu tonnu. Kādreiz riepas vestas uz riepu pārstrādes uzņēmumu „E Daugava” Emburgā, Salgales pagastā, vai uz Tukumu. „Kādu laiku Zemgalē nekur nevarēja nodot nolietotās riepas, bet tagad parādījies viens uzņēmums Rīgā, tādēļ vedam tur,” atklāj SIA «Iecavas serviss» direktors Šastakovičs.

Savukārt autoservisa SIA «Iecavnieks Auto» direktors Mārtiņš Petrowskis skaidro, ka pašlaik riepas tiek krātas, lai varētu nodot riepu pārstrādes rūpnīcāi Rīgā. Tagad pie autoservisa ir ap simts riepu. Pirms diņiem gadiem tās veduši uz Emburgas uzņēmumu, bet diemžēl tas vairs nedarbojas.

Akcija domei izmaksā 800 eiro

Vecumnieku novada pašvaldības izpildītore Aiga Saldābola skaidro, ka iedzīvotājiem, kuri interesējas par iespēju nodot utilizācijai nolietotās riepas, tiek ieteikts doties uz vides apsaimniekošanas uzņēmuma SIA «Eco Baltia» videšķiroto atkritumu pieņemšanas laukumu Stopiņu novadā, Getliņu ielā 5, Rumbulā. Tur pieņem gan vieglo, gan krajas automašīnu riepas un katru privātpersona reizi gadā var bez maksas nodot četras, bet par katru nākamo gan esot jāmaksā. Tāpat tās ar mierīgu sirdi varot atstāt arī autoservisos, ja klients pie pakalpojuma sniedzēja iegādājies jaunas „gumijas”.

Nesen domei aktuāla bija problēma, ko darīt ar riepām, kas krājušās gadiem ilgi un piesārno novada teritoriju iedzīvotāju bezatbildīgās attieksmes dēļ. Lai no tām atbrīvotos, šī gada 19. jūnija pašvaldība noslēdza līgumu ar SIA «R Recycling». Tika savāktas un izvestas 740 riepas; domei tas izmaksāja 800 eiro, ieskaitot pievienotās vērtības nodokli.

SIA «DM Tehnika» pārstāvis, Vecumnieku autoservisa vadītājs Artis Lebedis atklāj, ka pakalpojuma

Vecumniekos pie SIA «DM Tehnika» autoservisa sakrātas riepas gaida bridi, kad tiks nogādātas pārstrādei.

sniedzēji no vecajiem riteņu gumijas apvalkiem atbrīvojas, „iemainot” tos pret jauniem. „Pērkot no piegādātāja, piemēram, divdesmit riepu komplektu, tikpat lielu daudzumu veco riepu tirgotājs paņem pretī bez maksas, tāpēc klienci, iegādājoties pie mums riepas, nederīgas var atstāt tepat,” skaidro autoservisa vadītājs.

Valles pagasta iedzīvotājs Arvīds riepas krāj garāzā, jo nevienna neesot tā nobraukta, ka būtu uzreiz „jānoraksta”. Ja vairākus gadus tām netiek rasts pielietojums un telpā kļūst par šauru, viņš riteņu apvalkus izliek aiz durvīm. Pirms pāris gadiem šādi atbrīvojies no 12 riepām, kas divas diennaktis „sakrautas stabā” nostāvēja pie daudzdzīvokļu māju garāžinām, un tad pazuda. Vīrietis pieļauj, ka tās kāds noteikti vēl izmantojis braukšanai. Viņam ir arī cieta pieredze. Nesen, kad mainījis riepas autoservisa Rīgā, par katru samaksājis 0,80 eiro, lai nomontētās „gumijas” nebūtu jāved uz mājām un pašām jāmeklē iespēja tās nodot pārstrādei.

Ja neved nodot, glabā šķūnī

Situācija ar nolietotām automašīnu riepām **Aizkraukles reģionā** ir līdzīga kā citviet Latvijā. Dažviet ir nodrošināta iespēja tās nodot, nevis izmest mežā vai ceļmalā, bet par to atbildīgs pats automašīnas īpašnieks.

Top jauni produkti

Valsts vides dienesta Madonas reģionālās pārvaldes piesārpojuma kontroles sektora vecākais inspektors **Eduards Tumeikāns** atzīst, ka pašmāju automašīnu nolietoto riepu apsaimniekošana pamazām sakārtojas, bet papildu slogu valstī rada ievestās riepas. Tomēr Aizkraukles reģionā nav konstatēti uzkrāti riepu kalni un arī mežā tās lielā daudzumā nemētājas.

„Cilvēki gan daudzkārt iedomājas, ka visam jābūt bez maksas, bet par nolietoto riepu nodošanu ir jāmaksā, tāpat kā par citu atkritumu apsaimniekošanu. Tomēr iespējas no tām atbrīvoties ir, jo riepas var nodot šķiroto atkritumu laukumos Aizkrauklē un Koknesē, kur maksā ir atšķirīga.

sākt šo darbību. Viens no Latvijas vadošajiem būvmateriālu ražotājiem – SIA «Cemex» – nolietotās riepas izmanto kā kurināmo klinkera ražošanai, bet pieņem tās ierobežotā daudzumā, un ar savu riepu komplektu autoadatāji turp nevar doties. Tā ka šobrīd jāizmanto esošās iespējas nodot vecās riepas. Vides inspektors gan atgādina, ka dedzināt tās noteikti nevajag, jo par šādu rīcību paredzēts pamatīgs sods. Juridiskajām personām – līdz 2000 eiro, bet privātpersonām – līdz 1000 eiro. Pirms laika šāds gadījums konstatēts kaimiņu reģionā, kad šādā veidā no riepām mēģināja atbrīvoties kāds autoserviss, par ko ierosināta kriminālieta.

Viens no autoservisiem, kur var nodot nolietotās vieglo automašīnu riepas, ir SIA «Vēri Z» Plaviņās. Šis pakalpojums gan pieejamas tiem, kuri šajā servisā iegādājas un maiņa vecās pret jaunām. Uzņēmuma vadītājs Gundars Zeipe stāsta, ka sadarbība notiek ar SIA «Latako», kas piegādā jaunās riepas un nodrošina aizvest arī vecās.

Ik ja laikam pašvaldībās notiek akcijas, kurās cilvēki var nodot bez maksas lielāku gabarītu vai nestandarda atkritumus, arī vieglo automašīnu riepas. Tā tas bija ari šogad Lielās talkas nedēļā, ko rikoja uzņēmums «Aizkraukles KUK». Tas gan bija domāts tikai privātpersonām, un bija izziņots, ka viens cilvēks varēs nodot ne vairāk kā četras riepas. Uzņēmuma vadītājs Zemgus Vitoliņš atzīst, ka šo ierobežojumu gan neņēma vērā, un privātpersonas varēja nodot vienas nevajadzīgās auto riepas, kas bija mājās iekrājušās. „Plānojam savākt ap piecām tonnām riepu, ko izpildījam ar uzviju. Iedzīvotāju interese par akciju bija liela, un nevienam neatteicām. Tas ir labā nekā, ja tās nonāk mežos vai citur dabā. Pagaidām gan savāktās riepas vēl atrodas mūsu teritorijā, jo uzņēmums, ar ko bija vienošanās par to aizvešanu, vēl kavējas ar izpildi, bet to izdarīs. Vispār Latvijā joprojām ir problēmas ar nolietoto riepu savākšanu. Nav lielu iespēju tās nodot, un liela daļa mēģina no tām atbrīvoties bez liekiem izdevumiem. Taču tik un tā kādam jau par to jāsamaksā. Tomēr situācija pamazām risinās un iespējas tiek meklētas, bet pagaidām nav tā, ka to var izdarīt visur,” teica Zemgus Vitoliņš.

Aizkrauklē darbojas uzņēmuma «Vidusdaugavas SPAO» apsaimniekotais šķiroto atkritumu laukums, kur var nodot arī vecās automašīnu riepas. Tās pieņem pēc svara, un maksā ir 120 eiro par tonnu.

AUTORES: LIENA TRĒDE,
SANDRA GIPTERE-IVANOVA,
INDRA VĒTRA, ŽANNA ZĀLĪTE
UN SANDRA PUMPURE

Pielikums sagatavots ar

Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu un sadarbībā ar biedrību «Abavas ieļas attīstības centrs»